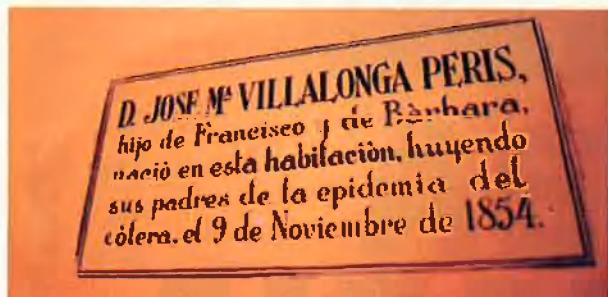

RAFA GIL

'Fineta', cinquanta anys servint els Villalonga. Dreta, inauguració de la font donada per Ignasi Villalonga amb motiu de l'arribada de l'aigua a Figueroles el 1932. Baix, placa natal del seu pare en una de les habitacions del Maset de Figueroles.

ARXIU

Villalonga i Figueroles

Figueroles (l'Alcalatén), una població que s'interposa entre l'Alcora i Lluçena, amb 589 habitants, va ser l'escenari de la família Villalonga des dels seus orígens. El seu costat humà.

bre genealògic. Procedien de Mallorca. Figueroles era en aquell moment una aldea del poble de l'Alcalatén, que el 1418 va ser destruït i enterrat per a evitar la propagació de la pesta negra. Els Villalonga són una de les poques famílies que van sobreviure a l'epidèmia i es van instal·lar a Figueroles aquell mateix any.

Els Villalonga van arribar a l'Alcalatén al segle XIV, segons els estudis d'Amadeu Porcar, que treballa en l'àrdua confecció del seu arbre

El 1669 emparenten amb els Bernat, que amb els Ciurana són la família més important de la localitat, i d'aquesta unió adquireixen la supremacia a Figueroles i a tota la comarca de l'Alcalatén com a terratinents. Francesc Villalonga Querol contrau matrimoni amb Felícia Bernat Feliu, i la fusió es veu gratificada amb quatre fills barons i una xica. El primogènit hereta les propietats, els altres tres són capellans i la xica és carn de bon matrimoni.

A partir d'aquest moment, Figueroles s'impregna de marques de la família. Avui, l'única casa del segle XVII en peu de tot l'Alcalatén, és la dels Villalonga a Figueroles, construïda el 1608 en el punt

neuràlgic de la població. Es manté intacta i pertany a la rama dels Villalonga de València, a Juan Antonio Villalonga. Té un oratori amb pintures i una taula que va ser duta amb carretes i bous des de Palerm a instàncies de l'eclésiàstic Joan Villalonga. Durant la guerra se la van intentar endur catorze homes i no van poder moure-la. En una altra confrontació anterior, la guerra del francès, la casa va servir d'hospital i van desaparèixer alguns quadres.

Els Villalonga sempre s'han enterrat a l'església. A partir d'una reforma en el sol de l'església de Figueroles han aparegut diverses làpides de la fàbrica del comte d'Aranda i de Manises. A l'església hi ha l'altar de Joan Villalonga, que va renunciar per humilitat a ser bisbe de Barbastro, amb la gesta feta fresc. Als seus peus hi ha la làpida de Tomàs Villalonga, que va ser rector de la Universitat de València. La història de Figueroles i la dels Villalonga es confonen. No se sap ben bé on comença una i acaba l'altra, encara que entre 1720 i 1730 fixen la seua residència a València. El fet que no només no hagen exercit mai com a cacsics, sinó que hagen beneficiat el poble des de les esferes que han ocupat, ha facilitat que Figueroles sempre els haja tingut com a senyors, encara que s'ha permès la moderada irreverència de designar-los amb el malnom d'"els col·legials". Eren els únics que anaven als col·legis i Amadeu Porcar ho té datat des del 1669.

El Maset és la finca emblemàtica. El 1500 ja n'hi ha notícia, i sempre és heretat pel primogènit. Va ser l'extensió més gran del terme de Figueroles: 30 hectàrees. Durant l'època de la supremacia, els Villalonga havien acumulat diverses propietats com aquesta: el Mas del Rei, la Mançanera, la Talaia, el Campiello..., ubicats a Lluçena i a l'Alcora. El Maset ofereix dues cares. La construcció original, del 1500, i la part senyorial, del 1700, adossades en un sol edifici, i una capella a escassa distància. El pare d'Ignasi Villalonga va nàixer en una de les seues dependències, fugint els seus pares de la pesta que assolava València. Ho testimonia una placa de ceràmica. El Maset ha estat, fins fa uns anys que ha canviat de propietari, molt vinculat a Figueroles. Per Santa Caterina, un dia assenyalat en la localitat, el frontó i la piscina quedaven a disposició dels xiquets, que solien passar el dia en la possessió.

Però la prova més viva dels Villalonga és Fina Hueso Llansol (Figueroles, 1918). "Fineta", per a la família, ha estat

Façana de la part senyorial del Maset, del 1700. A la dreta, l'altar dedicat a l'eclésiàstic Joan Villalonga, que va renunciar per humilitat a ser bisbe.

50 anys servint els Villalonga. Servir els Villalonga és un ofici que ja havia fet sa mare, que va morir als 102 anys. Fins i tot la mare de sa mare, que havia inaugurat la saga al Maset. L'any 39, només acabar la guerra, Fina Hueso va anar de Figueroles a València, al domicili d'Ignasi Villalonga a fer les faenes de la casa,

Casa dels Vilalonga, construïda el 1608 i conservada amb pulcritud.

i un any després, l'1 de setembre del 1940, es va mudar amb ells a Madrid. En morir el matrimoni Villalonga, es va quedar amb una filla, fins l'estiu del 94, que va tornar, amb 50 anys més, a Figueroles. "Don Ignasi era encantador —diu Fina—, senzill, intel·ligent. Li agradava parlar el valencià. I els estius venia de Madrid al Maset a estiuajar i a parlar valencià. Ell deia que el valencià més autèntic era el d'ací, de l'Alcalatén. Com més es divertia era anant per les costeres amunt. Pujant i baixant a la Talaia. Disfrutava més al Maset que si haguera estat en un Sant Sebastià. Li agradava l'agricultura, parlar amb la gent del poble."

Don Ignasi arreglava assumptes. Resolia problemes que per al veïnat eren insolubles. Des de gent que no tenia pensió a un metge per a Figueroles, poble no inclòs en la distribució sanitària de principis de segle. Acabat l'estiu, tornava a Madrid, on no solia fer una vida ostentosa. "No era eixidor —descriu Fina—. Dinava i sopava a casa. Llegia molt. I li agradava estar a casa amb dues gossetes que tenia". Va morir a Benicàssim, el 13 de novembre del 1973, al termalisme, on s'havia traslladat tres anys i mig abans. "Ell deia que era millor açò que Madrid. El clima tan sec no li provava. Li va donar un paràlisi, una embòlia. Va tenir un caràcter bo. Va ser un bon malalt, perquè hi ha malalts que resulten amb caràcters molt forts. Ell no." **Miquel Alberola**